

İŞ DAVALARINDA ZORUNLU ARABULUCUK

11.01.2018

Av. Tuba (Özyıldırım) Zara, Av. Duygu Beyazo

Arabuluculuk kurumu işçi/işveren alacak, tazminat veya işe iade talepli davalarda dava şartı olarak öngörülerek **01.01.2018 itibariyle zorunlu hale getirilmiştir**. 2018 itibariyle yürürlüğe giren ve iş davalarında dava şartı olarak arabuluculuk kurumunu zorunlu hale getirilen 7036 sayılı **İş Mahkemeleri Kanunu'nun** ("Kanun") ilgili hükümleri bu yazımızda aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır;

- I. Hangi iş uyuşmazlıklarında dava açmadan önce arabulucuya başvurulmalıdır?
- II. Yetki ve yetki itirazı
- III. Hızlı sonuç
- IV. İlk toplantıya katılmamanın mali sonuçları
- V. Ücretlendirme
- VI. Masrafların karşılanması
- VII. Toplantıda hazır bulunacaklar
- VIII. İşe iade talepli arabuluculuk faaliyetlerinde belirlenmesi zorunlu hususlar
- IX. Arabuluculukta anlaşılamazsa dava açma süresi
- X. Arabuluculuğa başvurulmadan dava açılması halinde
- XI. Arabuluculuğun zamanaşımı ve hak düşürücü süreler etkisi
- XII. Geçiş Süreci

I. Hangi iş uyuşmazlıklarında dava açmadan önce arabulucuya başvurulmalıdır?

Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı, tazminatı ve işe iade talepli davalar için, öncesinde arabulucuya başvurulmuş ve anlaşmaya varılmamış olunması gerekmektedir. İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat, bunlara dair tespit, itiraz ve rücu davaları için arabuluculuğa başvuru dava şartı değildir. Davadan önce arabuluculuğa başvuru şartı, İş Kanunu'na tabi işçileri, 5953 sayılı kanun kapsamındaki gazetecileri, 854 sayılı kanun kapsamındaki gemi adamlarını ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçileri kapsamaktadır.

II. Yetki ve yetki itirazı

Arabuluculuk için başvuru, karşı tarafın yerleşim yeri veya işin yapıldığı yerdeki arabuluculuk bürosuna, arabuluculuk bürosu kurulmayan yerlerde ise görevlendirilecek sulh hukuk mahkemesi yazı işleri müdürlüğüne gerçekleştirilir. Taraflar en geç ilk toplantıda yerleşim yeri ve işin yapıldığı yere ilişkin belgelerini sunarak arabuluculuk bürosunun yetkisine itirazda bulunabilirler.

III. Hızlı sonuç

Arabuluculuğa başvurulmuş uyuşmazlık, görevlendirilme tarihinden itibaren 3 hafta içerisinde sonuca bağlanır. Bu sürenin zorunluluk halinde en fazla 1 hafta ile sınırlı olmak kaydıyla uzatılması mümkündür.

IV. İlk toplantıya katılmamanın mali sonuçları

Taraflardan birinin geçerli mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması nedeniyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi halinde, toplantıya katılmayan taraf davada haklı çıksa dahi yargılama giderlerinin tamamından sorumlu tutulacaktır. Arabuluculuk faaliyeti her iki tarafın da katılmaması sonucunda sona erer ise, açılacak davada her taraf kendi gerçekleştirdiği yargılama giderlerinden sorumlu olacaktır.

V. Ücretlendirme

Dava şartı arabuluculuk faaliyetine ilişkin ücretlendirme Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesi'ne göre (<http://www.adb.adalet.gov.tr/Sayfalar/Teskilat/mevzuat/tarife.html>) gerçekleştirilmekte olup, tarafların anlaşma sağlayıp sağlayamama hallerine göre hesaplanması farklılık göstermektedir.

Tarafların arabuluculuk sonucunda anlaşma sağlaması halinde;

- Konusu para olmayan veya parayla değerlendirilemeyen hususlarda saat esasıyla belirlenir.
- İşe iade, alacak, tazminat gibi konusu para olan ve parayla belirlenebilen uyuşmazlıklarda tarifede yer alan yüzde hesabıyla belirlenir.
- Anlaşma sağlanan arabuluculuk faaliyeti 2 saatten az sürse dahi, en az 2 saatlik ücret tahakkuk eder.
- İşe iade talebiyle yapılan görüşmelere ilişkin ücret, işçiye işe başlatılmama halinde ödenecek tazminat miktarı, çalışmadığı süre için ödenecek ücret ile işçinin diğer haklarının toplamı esas alınarak hesaplanır.
- Aksi kararlaştırılmadıkça ücret taraflarca eşit şekilde karşılanır.

Arabuluculuk sonucunda anlaşma sağlanamaması halinde ise;

- Saat esasına göre belirlenir.
- Arabuluculuk görüşmelerinin ilk 2 saatine kadar ücret Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

- Arabuluculuk görüşmelerinin 2 saati aşan kısmına ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde karşılanır.

VI. Masrafların karşılanması

Arabuluculuk faaliyetleri kapsamında arabuluculuk bürosu tarafından yapılacak zaruri masraflar (iletişim bilgilerinin araştırılması, tebligat vb.) arabuluculuk sonucunda anlaşmaya varılması halinde taraflarca ödenir. Tarafların anlaşma sağlayamaması halinde, söz konusu giderler daha sonrasında açılacak davada haksız çıkacak tarafa yükletilmek üzere Adalet Bakanlığı'nca karşılanır.

VII. Toplantıda hazır bulunacaklar

Toplantıda taraflar kendileri bizzat veya kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla hazır bulunmalıdırlar. Asıl işveren-alt işveren ilişkisi bulunan hallerde, işe iade talebiyle gerçekleştirilen görüşmelerde işverenlerin toplantıya birlikte katılmaları ve iradelerinin uyumlu olması gerekir. İşveren, yazılı belge ile yetkilendirdiği bir çalışanı aracılığıyla da görüşmelere katılabilir.

VIII. İşe iade talepli arabuluculuk faaliyetlerinde belirlenmesi zorunlu hususlar

İşe iade talepli arabuluculuk süreçlerinde, işçinin işe başlatılmasına karar verilmesi halinde aşağıdaki hususların belirlenmesi gerekir. Aksi takdirde anlaşma sağlanamamış kabul edilerek son tutanak buna göre düzenlenmektedir. Görüşmelerde belirlenmesi gereken hususlar;

- a) İşe başlama tarihi,
- b) İşçinin çalıştırılmadığı süre için en çok 4 aya kadar doğmuş ücret ve diğer haklarının parasal miktarı,
- c) İşçinin işe başlatılmaması halinde işçiye ödenecek tazminatın parasal miktarıdır.

IX. Arabuluculukta anlaşılamazsa dava açma süresi

Arabuluculuk sonucunda anlaşmaya varılamaması halinde, son tutanak tarihinden itibaren 2 hafta içinde iş mahkemesine başvurularak dava açılabilir. Tarafların anlaşması halinde anılan süre içinde taraflar uyuşmazlığı özel hakeme de götürebilir.

X. Arabuluculuğa başvurulmadan dava açılması halinde

Öncesinde arabuluculuğa başvurmaksızın dava açılması halinde dava usulen reddedilir. Davanın usulen reddedilmesi, davayı açan kişi açısından hak kaybına sebep olmamakta olup, kesinleşen ret kararının resen taraflara tebliğinden itibaren 2 hafta içerisinde arabuluculuğa başvurulabilmesi mümkündür.

XI. Arabuluculuğun zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerle etkisi

Arabuluculuk bürosuna başvuru tarihi ile son tutanağın düzenlendiği tarih aralığında, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler durur.

XII. Geçiş Süreci

İş davalarında dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler, arabuluculuk hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte ilk derece mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay'da görülmekte olan davalara uygulanmayacaktır.